

Warszawska premiera Izraela i Objawienia Voegelina - przeczytaj, posłuchaj, zobacz!

Voegelinowska umiejętność filozoficznego namysłu nad historią jest jednocześnie próbą spojrzenia na celowość dziejów, co dzisiaj wydaje się zupełnie niepoprawne politycznie

19 marca 2015 r. odbyła się dyskusja o książce "Izrael i Objawienie" Erica Voegelina. W panelu obok siebie zasiedli Prof. Jacek Bartyzel, ks. Prof. Waldemar Chrostowski, Prof. Dariusz Gawin i dr Tomasz Terlikowski. Spotkanie prowadził Tomasz Stefanek z Teologii Politycznej.

Prowadzący spotkanie zauważył, że niestety wciąż jeszcze trzeba przedstawiać sylwetkę autora, który w Polsce nadal pozostaje nie znany szerszej publiczności, pomimo, że kolejne dzieła ukazują się regularnie m.in. nakładem Teologii Politycznej.

Prof. Bartyzel na wstępie wykazał, że trudno odpowiedzieć na pytanie kim był Voegelin. Sam, gdy szukał pracy na uniwersytetach amerykańskich, powiedział, że jest historykiem doktryn politycznych, a także specjalistą od Jeana Bodina, co może być zaskakujące dla polskiego czytelnika. Voegelin po rozpoczęciu amerykańskiego etapu swojej twórczości zobowiązał się napisać podręcznik doktryn

politycznych, jednak wbrew wydawcy dzieło to się rozrosło do 5000 stron - a sam autor uznał, że nie ma to większego sensu, ponieważ takie spojrzenie poprzez rejestrację doktryn do niczego nie prowadzi.

Wg Bartyzela studia Voegelina predestynowały go do bycia filozofem prawa. Jednak po dostrzeżeniu wszystkich błędów Kelsena porzucił tę drogę. Zajął się filozofią państwa. Zaczął się zajmować Platonem, który otworzył filozofię na transcendencję. Zaczął pisać swoje *opus magnum* "Order and History", które w pewnym swoim czasie zarzucił, niedopisując nawet szóstego tomu, który początkowo był w zamyśle. W latach 70tych zaczął interesować się już mistyką.

Prof. Bartyzel mówił, że trudno jednoznacznie określić Voegelina, ponieważ patrzenie przez pryzmat jego pism - sylwetka autora *Izraela...* nie rysuje się jednolicie. Sam przewrotnie nazwałby Voegelina gnostykiem, jednak w rozumieniu pozytywnym, że był prawdziwym mędrce, który zgłębia wiedzę.

Prof. Dariusz Gawin zauważył, że Voegelin to jeden z najciekawszych i najważniejszych myślicieli XX wieku. W Voegelinie - jest zdaniem Gawina - bardzo ważna umiejętność łączenia filozofii z historią, ponieważ był historiozofem. W XX wieku po II wojnie światowej dostrzegalne jest rozłączenie tych obu dziedzin. Na uniwersytetach zachodnich w sposób niemalże absolutny dokonano tego rozdzielenia i doktryny polityczne rozważa się bez jakiegokolwiek łączności z samą historią. Wg Gawina voegelinowska umiejętność filozoficznego namysłu nad historią jest jednocześnie próbą spojrzenia na celowość

dziejów, co dzisiaj wydaje się zupełnie niepoprawne politycznie. Można się spierać z Voegelinem, ale mierzenie się z jego pisarstwem jest próbą, z której można wyjść niezwykle ubogaconym.

Ks. Prof. Chrostowski wskazał, że pisząc książkę *Izrael i Objawienie* Voegelin używał pewnej metody namysłu zwanej w niemieckiej filozofii - przedmyśleniem. Chrostowski nie miał do końca jasności czy Voegelin zajmował się stanem samoświadomości Izraela, czy raczej postrzega księgi święte jako relację czegoś, co istnieje poza nimi, a w księgach świętych została zinterpretowana. Ksiądz profesor ukazywał też, że sposób namysłu nad Pismem Świętym jest bardzo ciekawym przykładem hermeneutyki biblijnej.

Dr Terlikowski wskazywał, że Voegelin jest człowiekiem, który zdawał się szukać sensu w świecie, który zastąpił Boga różnymi bożkami. Wg redaktora naczelnego Telewizji Republika Voegelin rozpaczliwie walczy o sens w świecie przyglądając się księgom, które dawały poczucie sensu choćby Izraelowi. Autor *Izraela...* szukał zapewne tego sensu, ponieważ to sens jest fundamentem dla wspólnoty politycznej, ponieważ nikt nie będzie dzisiaj umierał za wygodę, lecz jedynie za wartości. Terlikowski zastanawiał się, jaki sam Voegelin miał stosunek do tekstów, którym poświęcił swój namysł.

Po zarysowaniu swoich stanowisk doszło także do dyskusji z salą. Na kolejne pytania odpowiadali wszyscy prelegenci. Zachęcamy czytelników od odsłuchania całości nagrania audio.

Kup książkę w księgarni TP!

Przeczytaj releksję Macieja Jesionkiewicza:

„Zwłoki metafor naszych przodków”

Eric Voegelin to postać, którą coraz rzadziej trzeba przedstawiać polskiemu czytelnikowi. Jeden z wybitniejszych myślicieli i historyków idei XX wieku, którego spostrzeżenia i wnioski podążają w poprzek współczesnych nurtów i szkół filozoficznych. Jak zauważył Dariusz Gawin, tym co uczyniło go wyjątkowym była rzadką obecnie umiejętność łączenia historii z filozofią. Prowadząc badania historyczne nie uciekał od pytań o celowość dziejów i ich interpretację.

Wykorzystując aktualny za swego życia stan badań, starał się uchwycić dawne kultury i religie jako wspólnoty, które jednoczyły się wobec konkretnych idei i które w oparciu o tę ideę przeżywa specyficzne dla siebie doświadczenia egzystencjalne. W książce „Izrael i Objawienie” stało przed nim zadanie podwójnie trudne. Z jednej strony historia ludu Izraela jest kolebką naszej cywilizacji, zrozumienie której może stać się kluczem do rozwiązania jej współczesnych kryzysów, jednak z drugiej – konieczne jest odkrywanie ich egzystencjalnych przemian w sposób uczciwy, bez uprzedzeń i przedrozumienia współczesnej perspektywy. Zdaniem ks. prof. Chrostowskiego Voegelin stosował pewną metodę interpretacyjną określaną jako przedmyślenie. Budzi to wątpliwość, czy filozof podstawą jego badań jest faktyczny stan świadomości Izraelitów, czy to, jak został on przedstawiony w księgach Starego Testamentu. Jak zauważył, obecny stan biblistyki podważa pewne twierdzenia Voegelina, jednak nie ulega wątpliwości że przedstawił on ciekawą interpretację hermeneutyczną. Widoczne są

niezwykle starania autora, by duchowość Izraela przedstawić nie jako dawno minione zjawisko historyczne, ale jako żywy, realny stan świadomości, którego zrozumienie może być wiarygodne i inspirujące również obecnie.

„Rozpacзлиwa walka o odzyskanie sensu”

Dr Tomasz Terlikowski zwrócił uwagę, że tym co najbardziej uderza go w lekturze Voegelina była chęć zrozumienia i przyswojenia sensu, który przyświecał dawnym cywilizacjom. W obliczu kryzysu współczesności, odwołania i próby zrozumienia starożytnych Izraelitów i Greków pozwalają nam odkryć, wokół czego jednoczyły się ich wspólnoty i co świadczyło o ich wielkości. Razem z profesorem Bartyzelem zwracali uwagę na różnice pomiędzy Izraelem, który przez swoją religię dokonywał prawdziwie skokowej zmiany w istnieniu, a czasami gdy ludzie zaczęli jednoczyć się wokół fałszywych ideologii i tego, co sam Voegelin określał mianem gnozy. W świecie, w którym Bóg został zastąpiony gnozami i bożkami odzyskanie dawno utraconego sensu jest niezwykle istotne dla przetrwania wspólnoty. Zdaniem dr Terlikowskiego, prawdziwe odzyskanie sensu wymaga jednak aktu wiary.

Mit, czy prawda?

„Gdybym miał możliwość spotkać Voegelina, to zapytałbym czy chodziło mu o uporządkowanie historii, czy o dotarcie do Boga, by potrafić mu uwierzyć.”

podsumował spotkanie ks. prof. Waldemar Chrostowski. Czy Voegelinowi udało się sięgnąć do źródła i uchwycić i samemu uwierzyć w to, co było fundamentem egzystencji Izraela? Czy Stary Testament można potraktować jako opis narracji i stanu ducha Izraelitów, czy też uznajemy całkiem serio że opowiada o prawdziwych wydarzeniach z dziejów ludu wybranego? Czy fakt, że Voegelin zarzucił dokończenie „Order and History” w takiej formie, w jakiej planował je napisać świadczy o tym, jak sugerował prof. Bartyzel, że sam zwątpił w to, że można w ten sposób osiągnąć wgląd w prawdy wieczne?

Co jest podstawą do badań Voegelina? Czy traktowany na serio Stary Testament, funkcjonujący jako zapis dziejów narodu żydowskiego i źródło historyczne? To tylko niektóre z pytań, które zostały postawione podczas tego spotkania i nie wszystkie odpowiedzi mogą być w pełni satysfakcjonujące. „Izrael i objawienie”

to książka która budzi rozmaite przemyślenia i opinie co dowodzi tylko, jak nieoczywiste przemyślenia zawarł w nich Voegelin. Jak zauważył ks. prof. Chrostowski „zazwyczaj promocje książek odbywają się przez zachwalanie i powielanie poglądów autora. Dzisiejsze spotkanie przyjęło formę dyskusji, która ujawniła bardzo odmienne spojrzenia. Pokazuje to, jak istotna jest obecnie ta książka.”

Zachęcamy do zobaczenia zdjęć ze spotkania, wysłuchania relacji audio, oraz oczywiście do przeczytania samej książki i skonfrontowania stanowisk naszych gości z własnym stanowiskiem.

Przeczytaj relację na portalu PCh24.pl

Posłuchaj zapisu debaty:

[mp3

plik=<http://multimedia.teologiapolityczna.pl/assets/Audio/19032015Izraeliobajawier>

Nagranie - dzięki uprzejmości Blogpress.pl

Debata Teologii Politycznej wokół książki Izrael i Objawienie ...

Dyskusja zorganizowana dzięki wsparciu:

FUNDACJA WSPÓLPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Galeria:

(fot. Jan Czerniecki)